

Sexualdebatt i USA

I JANUARI i år utkom professor Alfred Kinseys och hans medhjälpares märkliga arbete om människans sexualliv (*Sexual Behavior in the Human Male*); dess centrala resultat blev tillgängliga för svensk publik genom referat av docent Rexed i Dagens Nyheter den 1 och 3 februari. I USA har boken under våren hört till de stora debattämnena. Den har, trots sina 800 sidor och sitt till stor del tekniska och svårfattliga innehåll, utgått i hundratusentals exemplar, och den har ingående diskuterats i fackorgan likaväl som i populära tidskrifter och dagstidningar. Kinsey har jämförts med Columbus, Darwin, Einstein och Freud — en något amerikansk metod att understryka en boks betydelse — men har också förklarats vara en ovederhäftig forskare och en dålig människa. Till de mest vägande inläggen i debatten hör två samlingar uppsatser av experter på skilda områden, en utgiven av Alfred Deutsch (*Sex Habits of American Men*, Prentice-Hall, \$3) och en utgiven av Donald Geddes och Enid Curie (*About the Kinsey Report*, The New American Library, 35 c.). En studie har vidare publicerats av Morris Ernst (en av USA:s främsta advokater) och David Loth (*American Sexual Behavior and the Kinsey Report*, Greystone Press, \$1.96). Den följande redogörelsen för några huvudpunkter i meningsutbytet bygger på dessa böcker och på ett antal tidskrifts- och tidningsuppsatser.

Är Kinseys framställning tillförlitlig? På denna avgörande punkt har en hel del kritik satts in. Dels har man påstått att det antal män som tillfrågats (omkring 6.000) är för litet för att ge upplysning om sexualvanorna inom skilda samhällsgrupper, och det har ironiskt hävdats att den riktiga titeln på boken vore "Sexuella vanor hos några amerikanska män". Dels har man kritiserat själva metoden att samlas uppgifter genom personlig utfrågning såsom osäker och ägnad att ge ett icke representativt material. På båda dessa punkter torde emellertid kunna sägas att anmärkningarna i stort sett varit obefogade: Kinsey har visat tillbörlig försiktighet då det gällt att dra generella slutsatser. Att hans bok statistiskt håller måttet har klarlagts bland annat av en svensk forskare, professor Wold (Dagens Nyheter 17 april), att hans intervjumetoder tillfredsställer rimliga anspråk har betygats av flera specialister på opinionsundersökningar.

En annan sak är att själva den vetenskapliga teknik som Kinsey använt i vissa hänseenden har sin klara begränsning. Antropologen Margaret Mead och andra har exempelvis påpekat att endast en ensidig belysning av sexualiteten vinnes om de personliga och känslomässiga relationerna förbigås. Härpå kan emellertid Kinsey och hans män svara att de uttryckligen sagt sig avse en beskrivning av det yttre utpräandandet (beteendevior) och att den arbetsuppgiften sannerligen är tillräcklig för att fylla en rad forskares liv. En befogad anmärkning är däremot att Kinseys reflexioner — i grunden alltför talrika och subjektiva från hans egna utgångspunkter — icke sällan är naiva och någon gång rent av enfaldiga.

Hur ställer sig det amerikanska folket till detta blottläggande av de egna sexualvanorna, som bland annat avslöjar en så väldig klyfta mellan praktiken och den officiellt godtagna åskådningen? I stort sett positivt. Vid en opinionsundersökning i våras förklarade sig 57 procent av de tillfrågade gilla

Kinseys upplysningsarbete, medan blott 11 procent tog avstånd. På några punkter framträdde intressanta olikheter mellan skilda grupper. Oviljan mot sexuell öppenhet visade sig, såsom var att vänta, stiga med åldern: av de tillfrågade i årsklasserna 21—29 var 70 procent för och 6 emot, medan motsvarande siffror i årsklasserna från och med 50 var 46 och 14. De till religiösa samfund hörande (något mer än hälften av befolkningen) stod mera tveksamma till saken än andra. Särskilt gällde detta katolikerna, med 49 procent för och 19 procent emot. Detta förhållande behöver dock inte bero på katolicismens påverkan utan kan sammanhånga med att katolikerna i USA övervägande tillhör de lägre socialgrupperna (särskilt senkomna invandrare från södra och östra Europa). Ty till de mest slående resultaten av opinionsundersökningen hör att den positiva inställningen till Kinseyutredningen var starkast markerad bland de bildade. Bland dem som genomgått universitet var 68 procent för och 8 emot, medan siffrorna för de folkskolebildade var 50 för och 13 emot. Då de lägre bildade enligt Kinsey har "friare" sexualvanor än de högre bildade, tyder detta på att klyftan mellan lära och liv är djupast inom denna grupp. Med tämligen stor säkerhet kan nämligen antas att de som ogillar en viss form av sexuell aktivitet är mindre angelägna än andra om spridning av upplysning rörande dess stora förekomst.

Till Kinseys resultat hör att människans sexuella förmåga är störst i åldern före tjugio år, att det överväldigande flertalet under denna tid utövar "otillåten sexuell aktivitet" (utomäktenskapligt samlag, homosexualitet, masturbation) och att över en tredjedel av männen har homosexuella erfarenheter. Till vilka slutsatser bör dessa rön leda? Här öppnar sig ett väldigt område för debatt, med brytningar i fråga om både värderingar och tolkningar av fakta.

Huvudfrågan kan schematiskt sägas innebära ett val mellan två verksamhetslinjer: att rätta den officiella åskådningen med allt vad därtill hör efter det faktiska beteendet eller att söka förändra beteendet till större överensstämmelse med åskådningen. Den första linjen har utan tvivel starkast framträtt i debatten. Kinseys undersökning visar, säger man, att de lärur som förkunnas av religiösa samfund och lekmanamoralisterna och som helgats genom lagstiftningen inte är effektiva; det bästa beviset härför är att — enligt en visserligen något överdriven uppskattning — bortåt 95 procent av alla amerikanska män kan antas ha gjort sig skyldiga till straffbara sexuella handlingar. Låt oss därför, i insikt om att det är fåfängt att kämpa mot "naturen", ändra både åskådning och lagar!

Tag bort alla straff för homosexualitet och för utomäktenskapligt umgänge och minska straffen för umgänge med minderåriga! Stämpla inte de handlingar, som praktiskt taget alla människor utför, som synd; den enda effekten blir att folk kommer att lida av skuld känsla! Genomför sociala åtgärder som gör det möjligt för ungdomen att gifta sig, men fördöm inte oreserverat dem som söker sexuell tillfredsställelse i fria förbindelser!

Inför synpunkter som dessa inställer sig några allmänna reflexioner. De som drar dylika slutsatser av Kinseys utredning tycks i regel ha haft samma uppfattning redan förut; de finner hos Kinsey motiv för reformer som väl kan motiveras och har motiverats oberoende av Kinsey. I nära sammanhang härmed står att dessa reformatorer utgår från en positiv sexualmoral, som de inte på något sätt preciserar. De vill ha bort en del bestämmelser och tabun, som de flesta civiliserade människor anser absurda, men de företräder inte någon moralnihilism, utan blott en vag och icke närmare motiverad tendens att mjuka upp den traditionella moralen. Gentemot de faktiskt bestående sexualvanorna ställer de sig i vissa punkter kritiska likaväl som sina mer markerat konservativa motståndare. Oklarheten framträder icke sällan även i de konkreta förslagen. T. ex.: av vad skäl anses tidiga giftermål av större värde än utomäktenskapliga förbindelser eller masturbation? Och är det inte uppenbart orimligt att i vårt samhälle kräva äktenskapliga förbindelser redan vid den tid då sexualiteten bland männen är starkast, alltså vid sexton eller sjutton års ålder?

I huvudsak är emellertid dessa "radikala" uttolkare av Kinsey benägna att i det som faktiskt sker se något naturligt och riktigt eller åtminstone ursäktligt. Den motsatta tendensen har företräts av ett fåtal konservativa. Sålunda skriver katoliken Charles Wilber att man bör använda Kinseys fakta "vid reformen av våra sexuella vanor, ty enligt katolsk uppfattning måste dessa vanor överensstämma med den objektivt givna morallagen". Alltså: det moraliskt-religiösa förbudet mot utomäktenskapligt umgänge, masturbation osv. bör inskräpas än mera bestämt än tidigare, eftersom Kinseys undersökning visar behovet av propaganda på denna punkt. Att på grund av den stora frekvensen av otillättna handlingar förklara dem tillåtliga vore i princip lika omotiverat som att upphäva straffet för stöld därför att detta brott är vanligt.

I ett hänseende finner författare av denna typ stöd för sin ståndpunkt hos Kinsey. Denne visar nämligen att aktivt religiösa personer (sådana som regelbundet går i kyrkan eller eljest visar sitt religiösa intresse) företer ett avsevärt mindre antal otillättna sexuella handlingar än religiöst likgiltiga personer. Särskilt anmärkningsvärt är att de religiösa utefter hela linjen — utomäktenskapligt umgänge med kvinnor, homosexualitet, masturbation — är mera återhållsamma, medan inom andra grupper en låg frekvens på ett sexuell område, såsom utomäktenskapligt umgänge, brukar kompenseras med en hög frekvens på ett annat område, såsom masturbation. Då situationen är denna borde, så resonerar man, en starkare och mera utbredd religiositet kunna leda till större sedlighet, till mindre slående brist på överensstämmelse mellan lära och liv.

Något ligger det i detta resonemang, men inte mycket. För det första kan diskuteras huruvida inte ett visst sammanhang föreligger mellan religiös tendens och svag sexualdrift. Härpå tyder att de ofrivilliga sexuella utlösningarna icke är talrikare bland de religiösa än bland andra, trots de förnas mindre sexuella aktivitet. För det andra — och den synpunkten är viktigare — är skillnaden mellan de religiösa och de religiöst likgiltigas sexualvanor vida mindre än mellan olika socialgruppers. De som genomgår blott folkskolan uppvisar exempelvis en frekvens av utomäktenskapligt umgänge som är vida större än de högskolebildades — och skillnaden är av en helt annan storleksordning än mellan icke religiösa och religiösa. Att på ett genomgripande sätt ändra sederna genom religiös och moralisk propaganda ter sig därför som ett hopplöst företag; för detta ändamål behövdes en väckelse av otänkbar kraft och spridning.

Redan det nu sagda visar hur lätt det är att hamna i oklara och ohållbara ståndpunkter vid försöken att dra praktiskt tillämpliga slutsatser av Kinseys undersökning. Svårigheterna blir än mera uppenbara, då några andra av undersökningen aktualiserade problem ställs i förgrunden.

Herbert Tingsten